

ปัญหากฎหมายการกำหนดนโยบายทางอาญาเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากร¹

กฤษฎีธีรา คำแหง²

ทะเบียนประวัติอาชญากร มีความสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กล่าวคือ เป็นข้อมูลทะเบียนที่มีประโยชน์ในแง่ของการรักษาประโยชน์สาธารณะในการสืบหาตัวผู้กระทำความผิดต่าง ๆ และช่วยป้องกันสังคมในการใช้ข้อมูลทะเบียนเพื่อทราบถึงตัวอาชญากร ตลอดจนเพื่อประโยชน์ทางอาญาวิทยาและพันธุวิทยาเกี่ยวกับการกระทำความผิดและการลงโทษในเชิงการศึกษาและเชิงวิชาการ เนื่องจากถ้ามีการกระทำความผิดซ้ำบ่อย ๆ ประวัติอาชญากรก็จะเรียงขึ้นมาหมดก็จะได้วางแผนในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม และให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัวและสามารถเข้าสู่สังคมได้

ในประเทศไทยจะเริ่มค้นบันทึกและจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรในคดีอาญาในชั้นสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวน กล่าวคือ เมื่อปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดได้แล้ว จะดำเนินการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา และจะต้องส่งตัวผู้ต้องหาไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อทำการบันทึกและจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากร โดยจะมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ ชื่อสกุล ชื่ออื่น ๆ ที่อยู่ วัน เดือน ปีเกิด สถานที่เกิด อาชีพ ความสูง สีผิว ลักษณะรูปร่างพรรณานุกรณฐานของใบหน้า แผลเป็น ลายสัก อุบัติภัยหรือพฤติกรรม ให้ประทับลายพิมพ์นิ้วมือ และถ่ายรูปลงในฐานข้อมูล เป็นต้น ข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรเหล่านี้ จะมีการบันทึกลงในระบบคอมพิวเตอร์จึงถือได้ว่าข้อมูลงานอาชญากรรมเป็นเสมือนเครื่องมือสำคัญที่ใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด ช่วยให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับงานทะเบียนประวัติอาชญากร การจัดเก็บระบบข้อมูล การรวบรวม และการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือบุคคล หรือการตรวจสอบประวัติบุคคลกรณีเข้ารับราชการหรือสมัครเข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายการกำหนดนโยบายทางอาญาเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากร โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ฐาณู ศิริยุทธวัฒนา และคณะกรรมการสอบคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรหม อินทร์มรรย

²นักศึกษาริฎญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการศึกษาเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรในประเทศไทย ผู้ศึกษาพบว่าในเรื่องทะเบียนประวัติอาชญากรยังคงมีประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547

ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 11 (4) ได้ให้อำนาจผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติในการวางระเบียบ หรือทำคำสั่งเฉพาะเรื่องไว้ให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อำนาจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น ซึ่งในส่วนของกรบันทึกและจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากร ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้กล่าวในการวางระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. 2554 ข้อ 1 ให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่จัดให้มีการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาอาญาทุกประเภท เว้นแต่คดีลหุโทษ คดีที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าลหุโทษ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบกหรือกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งได้เปรียบเทียบแล้ว...” พิจารณาแล้ว เห็นได้ว่าเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนสามารถบันทึกและจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรในคดีอาญาได้ตั้งแต่ในชั้นการสอบสวนคดีอันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา เพราะเป็นการปฏิบัติเสมือนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงแล้ว ทั้งที่ผู้ต้องหายังคงมีฐานะเป็นเพียง “ผู้ต้องหา” หรือ “ผู้ถูกกล่าวหา” เท่านั้น เนื่องจากการกระทำที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นความผิดยังมิได้เข้าสู่การกระบวนการพิจารณาคดีและศาลยังมิได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดที่ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องร้องแต่อย่างใด ฉะนั้น การพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาเพื่อบันทึกและจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรในชั้นสอบสวนก่อนที่จะศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 11 (4) ประกอบระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. 2554 ข้อ 1 จึงเป็นการละเมิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยอันมีความขัดแย้งกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรคสอง ที่บัญญัติไว้ว่า “ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ซึ่งบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเป็นบทคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาโดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด อีกทั้งยังขัดกับหลักสันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ (presumption of innocence) ซึ่งเป็นหลักการที่ผูกมัดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยปราศจากอคติหรือการปฏิบัติเหมือนเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงพยานหลักฐาน หรือประวัติของผู้ต้องหา โดยมีความสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ (ICCPR) ที่กำหนดไว้ในข้อ 11 ว่าให้เป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะตัดสิน กล่าวคือ ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการ

สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิจหนักกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย ในการพิจารณาคดีที่เปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวงสำหรับการต่อสู้คดีด้วย ทั้งนี้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ (ICCPR) เป็นหลักการพื้นฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาสากลที่นานาประเทศให้การยอมรับ

2. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการขาดความเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547

ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 11 (4) ได้ให้อำนาจผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการในการวางระเบียบ หรือทำคำสั่งเฉพาะเรื่องไว้ให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้อำนาจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น ซึ่งในส่วนของระบบข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรในประเทศไทย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติได้วางระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี พ.ศ. 2561 ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยให้อำนาจพนักงานสอบสวนบันทึกและจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากร เปิดเผยข้อมูลตลอดถึงการคัดแยกหรือทำลายทะเบียนประวัติอาชญากรนั้น ซึ่งพิจารณาแล้ว เห็นว่าระเบียบดังกล่าวมีผลบังคับใช้เป็นการภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติเท่านั้น ไม่ใช่กฎหมายกลางที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป

จากการพิจารณากฎหมายว่าด้วยทะเบียนประวัติอาชญากรตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 11 (4) ประกอบระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี พ.ศ. 2561 ลักษณะที่ 32 เห็นได้ว่า ระเบียบดังกล่าวเป็นกฎหมายที่บังคับใช้เป็นการภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยระบบทะเบียนประวัติอาชญากรจะมีการจัดเก็บ ควบคุม ดูแลอยู่ในอำนาจหน้าที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติองค์กรเดียวเท่านั้น จึงส่งผลให้ขาดการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรอย่างเป็นระบบและขาดความเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่สอบสวนเช่นเดียวกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) หรือ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSD) รวมทั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งได้แก่ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ไม่สามารถจะตรวจสอบประวัติอาชญากรของผู้กระทำความผิดได้ เช่น กระบวนการพิจารณาคดีในศาลที่อาจตรวจสอบประวัติอาชญากรของจำเลยมาประกอบการพิจารณาถึงการเพิ่มโทษฐานไม่เชื่อฟังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92, 93 หรือในชั้นบังคับโทษซึ่งกรมราชทัณฑ์พิจารณาในเรื่องของการพักการลงโทษของผู้ต้องขังหรือนักโทษ โดยนักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับโทษจำคุกมาแล้ว หากจะได้รับการพิจารณาให้ปล่อยตัวก่อนกำหนดต้องไม่เคยรับการลงโทษมาก่อน ดังนั้นการที่ประเทศไทยไม่มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นการเฉพาะ ส่งผลให้ทะเบียนประวัติอาชญากรในประเทศไทยมีการบริหารจัดการไม่เป็นระบบ ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ย่อมทำให้เกิดปัญหาว่าเมื่อศาลยกฟ้องจำเลย สำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ทราบถึง

คำพิพากษาดังกล่าว จึงไม่มีการลบประวัติอาชญากรของจำเลย ต้องให้จำเลยต้องมาร้องขอในการลบทะเบียนประวัติเอง ถือว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้า

3. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในลบทะเบียนประวัติอาชญากร ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547

ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 11 (4) ให้อำนาจผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการในการวางระเบียบสำนักงานแห่งชาติว่าด้วยระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2561 บทที่ 4 ว่าด้วยหลักเกณฑ์การคัดแยกและการทำลาย ข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร ไว้ 19 กรณี ได้แก่ 1. มีหลักฐานแน่ชัดว่าตาย 2. ผู้เสียหายได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย 3. คดีที่พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง หรือสั่งยุติการ ดำเนินคดีอาญาตามระเบียบว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ 4. ศาลสั่งยกฟ้อง หรือไม่ประทับรับฟ้อง 5. ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง 6. พนักงานอัยการถอนฟ้องในชั้นศาล 7. เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการ กระทำความผิดยกเลิกความผิด 8. เมื่อมีกฎหมายยกเว้นโทษ 9. เมื่อมีคำพิพากษาของศาลหรือฟื้นคดีขึ้นพิจารณาคดีใหม่ว่า บุคคลนั้นมิได้เป็นผู้กระทำความผิด 10. คดีอาญาลีกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 11. คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด โดยศาลมิได้มีคำพิพากษาลงโทษถึงจำคุก หรือมีการ เปลี่ยนเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน 12. คดีตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เมื่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ปล่อยตัวผู้ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแล้ว 13. คดีความผิดทุกประเภท ซึ่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับสถานเดียว 14. คดีที่เป็นไปตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความผิดด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 หรือที่แก้ไขเพิ่มเติม 15. คดีเกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา 86 และ มาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติ เยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หรือแก้ไขเพิ่มเติม 16. คดีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไปตามหมวด 8 มาตรา 91 แห่งพระราชบัญญัติประกอบประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หรือที่แก้ไขเพิ่มเติม 17. คดีความผิดทุกประเภทที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับทรัพย์สินสถานเดียว หรือให้บำเพ็ญประโยชน์ หรือภาคทัณฑ์ หรือกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติและฟื้นฟูจิตใจตามระยะเวลา ที่ศาลกำหนด หรือศาลมีคำพิพากษาอื่นใดที่ไม่สูงไปกว่าคำพิพากษาข้างต้น 18. แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหา ที่จัดเก็บไว้จนครบ ซึ่งภายหลังมีเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยืนยันว่าผู้ต้องหาไม่ได้ เป็นผู้ต้องหา 19. แผ่นลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ขออนุญาต และผู้ขอสมัครรับราชการ หรือเข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้จัดเก็บข้อมูลแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แล้ว แต่มิได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไข เกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาในการลบทะเบียนประวัติอาชญากรไว้ ฉะนั้น แม้ผู้มีทะเบียนประวัติอาชญากรจะ

ผ่านการพ้นโทษตามคำพิพากษามาระยะเวลานานเพียงใด ก็ทำให้ทะเบียนประวัติอาชญากรนั้นถูกลบไปไม่
เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติในกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขระยะเวลาในการลบประวัติอาชญากรไว้

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหากฎหมายการกำหนดนโยบายทางอาญาเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากร
ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมาย ดังต่อไปนี้

1. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรผู้ต้องหาในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติ
ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547

เห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรของประเทศไทย
โดยแยกการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 ควรแก้ไขระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี
ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. 2554 ข้อ 1 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ
พ.ศ. 2547 มาตรา 11 (4) ที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร
ในชั้นสอบสวนคดี เป็นแต่เพียงการบันทึกและจัดเก็บทะเบียนประวัติผู้ต้องหา เพื่อใช้ประโยชน์ในการสืบสวน
สอบสวนผู้กระทำความผิดและเพื่อช่วยป้องกันสังคมในการใช้ข้อมูลทะเบียนเพื่อทราบถึงทะเบียนผู้กระทำความผิด
และนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560 และบทสันนิษฐานความเป็นผู้บริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามหลัก(Presumption of
Innocence) และกติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant
on Civil and Political Rights) หรือ ICCPR ข้อ 11 ที่กำหนดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะ
ตัดสิน ซึ่งถ้าหากมีการแก้ไขระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับ
คดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. 2554 ข้อ 1 เป็นการจัดเก็บทะเบียนประวัติผู้กระทำความผิดแยก
ออกจากการจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรเพื่อให้กฎหมายดังกล่าวจะมีเจตนารมณ์สอดคล้องกับกฎหมายทั้ง
สามประการข้างต้น กล่าวคือ จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหา และจะเป็นการใช้
กฎหมายเป็นธรรมกับผู้ต้องหาอย่างยิ่ง

1.2 ควรจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรในประเทศไทยภายหลังที่ศาลได้คำพิพากษาว่า
ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงแล้วเหมือนกับประเทศฝรั่งเศสที่บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับ
ทะเบียนประวัติอาชญากรไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code de procedure penale) และ
ประเทศเยอรมันบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรไว้ในกฎหมายทะเบียนประวัติอาชญากรกลาง
และทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเยาวชน ค.ศ. 1971 ซึ่งทั้งสองประเทศกำหนดให้การจัดเก็บ
ทะเบียนประวัติอาชญากรภายหลังศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง
ทั้งนี้ ข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรสามารถเปิดเผยให้เจ้าของข้อมูลหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบได้
ฉะนั้นในประเทศควรแยกทะเบียนประวัติอาชญากรออกจากทะเบียนประวัติผู้ต้องหา และควรกำหนดให้ชัด

แจ้งว่าการจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรจะเริ่มต้นจัดเก็บภายหลังศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เพื่อให้หลักการการจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรสอดคล้องกับหลักสันนิษฐานความบริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) กติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ ICCPR ข้อ 11 ที่เป็นหลักการที่ต่างประเทศให้การยอมรับเป็นอย่างยิ่ง และควรนิยามคำว่า “ทะเบียนประวัติอาชญากร” ไว้ในกฎหมายให้ชัดเจนแจ้งว่า ควรเริ่มต้นจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรขึ้นภายหลังที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงแล้ว เหมือนกับประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมัน

2. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการขาดความเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547

2.1 เห็นสมควรมีการยกระดับกฎหมายว่าด้วยทะเบียนประวัติอาชญากรในระดับพระราชบัญญัติที่บังคับใช้เกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นการเฉพาะ เนื่องจากทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นข้อมูลส่วนบุคคลเป็นเรื่องสำคัญอันกระทบสิทธิของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นเริ่มต้นบันทึกและจัดเก็บจนกระทั่งการคัดแยกหรือทำลายทะเบียนประวัติอาชญากร ฉะนั้นหากมีกฎหมายว่าด้วยทะเบียนประวัติอาชญากร ในระดับพระราชบัญญัติบังคับใช้แล้ว จะทำให้มีการจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรอย่างเป็นระบบ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรได้ง่าย สะดวก ในการนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาคดี และระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี พ. ศ. 2561 ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือไม่ได้มีการนิยามความหมายของคำว่า “ทะเบียนอาชญากร” รวมถึงหลักเกณฑ์ในการกระทำความผิดที่ควรจัดเก็บเป็นอาชญากรไว้โดยแจ้งชัด ดังนั้นสมควรกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “ทะเบียนประวัติอาชญากร” ให้ชัดเจน อีกทั้งควรเริ่มจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ต้องหา หรือ จำเลย เป็นผู้กระทำที่แท้จริงแล้ว เพื่อให้การจัดเก็บทะเบียนผู้ต้องหาในคดีอาญาไม่กระทบสิทธิของผู้ต้องหาตามหลักสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ทั้งนี้เห็นสมควรยกระดับกฎหมายจากระเบียบภายในของสำนักงานตำรวจเป็นการกำหนดกฎหมายทะเบียนประวัติอาชญากรไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เหมือนกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพราะเรื่องทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นเรื่องกระทบสิทธิของประชาชน

2.2 ควรกำหนดหน่วยงานกลางในการจัดเก็บ ควบคุม ดูแล และลบเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อทำหน้าที่ในการจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากรอย่างเป็นระบบ รวมถึงการคัดแยกและทำลายทะเบียนประวัติอาชญากรอย่างเป็นระบบ ซึ่งเห็นว่าหากมีหน่วยงานกลางจะสามารถแก้ปัญหาการเชื่อมโยงข้อมูลในการติดตามผลคดีในการคัดแยกและทำลายทะเบียนประวัติอาชญากร เนื่องจากหลังจากที่ศาลพิพากษาว่าผลคดีในการคัดแยกหรือทำลายทะเบียนประวัติอาชญากรไปถึงสำนักงานตำรวจแล้ว ส่งต่อไปยังกองทะเบียนอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงส่งผลทำให้เกิดความล่าช้า เพราะฐานข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรอยู่ต่างหน่วยงานกัน อีกทั้งระบบข้อมูล

ไม่มีการเชื่อมโยงกัน ถ้าหากมีหน่วยควบคุมดูแล จะทำให้ระบบทะเบียนประวัติอาชญากรมีระบบและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ปัญหากฎหมายการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการลงทะเบียนประวัติอาชญากรตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547

3.1 เห็นสมควรแก้ไขระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี พ.ศ. 2561 ลักษณะที่ 32 บทที่ 4 หลักเกณฑ์ว่าด้วยการคัดแยกและทำลายแผ่นพิมพ์นิ้วมือ และรายการประวัติหรือบัญชีประวัติ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 11 (4) โดยกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาในการลบประวัติอาชญากร เพิ่มเติมจาก 19 กรณี เหมือนกับประเทศฝรั่งเศสที่มีการแบ่งการจัดเก็บออกเป็นแฟ้มคดี และได้กำหนดกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาในการลงทะเบียนประวัติอาชญากรโดยอัตโนมัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ซึ่งหากผู้มีทะเบียนมิได้กระทำความผิดซ้ำอีก ก็ให้มีการลงทะเบียนประวัติดังกล่าวโดยอัตโนมัติ

3.2 ควรแก้ไขระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี พ.ศ. 2561 ลักษณะที่ 32 บทที่ 4 หลักเกณฑ์ว่าด้วยการคัดแยกและทำลายแผ่นพิมพ์นิ้วมือ และรายการประวัติหรือบัญชีประวัติ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การกระทำความผิดที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด ทำให้การกระทำความผิดอาญาที่เป็นการกระทำโดยความประมาทก็ดี หรือการกระทำความผิดที่เป็นการทำความลหุโทษ แม้ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกด้วยหรือการกระทำความผิดที่ศาลพิพากษาจำคุกที่รอการลงโทษ ไว้ในการคัดแยกหรือทำลายทะเบียนประวัติอาชญากรเพิ่มเติมจาก 19 กรณี เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าความผิดดังกล่าวไม่ร้ายแรงมากนัก และการรอการลงโทษเป็นการที่ศาลมองว่าไม่ร้ายแรง และสมควรให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัวกลับใจพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ฉะนั้น เมื่อบุคคลดังกล่าวได้รับโทษในการแก้ไขพฤติกรรมแล้วก็สมควรลงทะเบียนประวัติอาชญากรด้วย เพื่อเป็นการให้โอกาสผู้มีทะเบียนประวัติอาชญากรกลับคืนสู่สังคม มีงานทำ มีรายได้ และสามารถใช้ชีวิตอย่างปกติสุขต่อไปไม่หันกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

เอกสารอ้างอิง

ธานี วรภัทร์. หลักกฎหมายมาตรการทางอาญา. กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน, 2557.
ภัทรวรรณ ทองใหญ่. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2558.
สุริยา ปานแป้น. คู่มือสอบกฎหมายรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร:ไอลีเดีย พรินต์ติ้ง (2013), 2562.
อุทัย อาภิเวช. ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินต์ติ้ง, 2558.

เบญญาภา ทองเมืองหลวง. “อาชญวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์”. วารสารโรงเรียนนายร้อย ปี 2563. ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม - มิถุนายน 2563): หน้า 168.

ปกป้อง ศรีสนิท. “การปฏิรูปทะเบียนประวัติอาชญากรกับแนวความคิดการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด (Individualization). วารสารนิติธรรมประจักษ์ สุรัสวดี 60 ปี. (กรกฎาคม 2561): หน้า 158.